

ORDYNACJA WYBORCZA

DO SEJMU USTAWODAWCZEGO.

ROZDZIAŁ I.

Prawo wybierania.

- Art. 1. Wyborcą do Sejmu jest każdy obywatel państwa bez różnicy pici, który do dnia ogłoszenia wyborów ukończył 21 lat.
- Art. 2. Wyborcy winni być mieszkańcami tego obwodu głosowania, w którym głosują, przynajmniej od przednia zarządzenia wyborów (patrz art. 15).
- Art. 3. Wyborcy głosować wolno tylko w jednym obwodzie głosowania.
- Art. 4. Wojskowi wszystkich stopni i wszystkich rodzajów broni w służbie czynnej nie biorą udziału w głosowaniu.
- Art. 5. Prawa wyborczego nie mają osoby sądownie pozbawione praw obywatelskich.
- Art. 6. Prawo głosowania winno być wykonywane osobiście.

CM 313572

— 2 —

ROZDZIAŁ II.

Wybieralność.

Art. 7. Wybieralni do Sejmu są wszyscy obywatele (lki) państwa, posiadający czynne prawo wyborcze, niezależnie od miejsca zamieszkania, jak również wojskowi.

Art. 8. Urzędnicy państwowych władz administracyjnych, skarbowych i sądowych nie mogą być wybrani w tych okręgach wyborczych, na które rozciąga się ich działalność służbowa.

Przepis ten nie dotyczy urzędników i wojskowych władz centralnych.

Art. 9. Płatni urzędnicy państwowi oraz wojskowi z chwilą wyboru na posła zostają zwolnieni na czas trwania mandatu ze swych czynności służbowych i nie otrzymują za ten czas poborów, związanych z ich urzędem.

Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni.

Art. 10. Poseł powołany do płatnej służby państwowej przestaje być członkiem sejmu.

Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni.

ROZDZIAŁ III.

Okręgi wyborcze i obwody głosowania.

Art. 11. Państwo Polskie zostaje podzielone na okręgi wyborcze. Wykaz okręgów wyborczych i siedzib głównych Komisji Wyborczych jest wyszczególniony w dodatku Nr 1.

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. Dł nr /2011/ CM

- Art. 12. Jeden poseł przypada przeciętnie na 50 tys. ludności okręgu; na ułamki tej liczby wynoszące powyżej 25,000 przypada jeden poseł.
- Art. 13. Główna komisja wyborcza dzieli okrąg wyborczy na obwody głosowania.

ROZDZIAŁ IV.

Wybory poselskie.

a) Zarządzenie wyborów, dzień i miejsce wyborów.

- Art. 14. Wybory poselskie będą zarządzane przez Naczelnika Państwa.
- Art. 15. W zarządzeniu wyborów oznaczony będzie dzień głosowania, na który wybrać należy niedzielę lub święto. Głosowanie odbywa się w jednym dniu w całym kraju. Głosowanie powinno być wyznaczone najpóźniej na sześćdziesiąty dzień po dniu zarządzenia wyborów. Zarządzenie wyborów winno być ogłoszone w dzienniku praw państwa oraz w dziennikach politycznych, stołecznych i prowincjonalnych. Dzień ogłoszenia wyborów w dzienniku praw państwa uważa się za dzień zarządzenia wyborów.
- Art. 16. Najpóźniej w dwudziestym dniu po dniu zarządzenia wyborów główna komisja wyborcza ogłosi publicznie we wszystkich gminach okręgu wyborczego dzień wyborów poselskich, godziny głosowania, liczbę posłów, którzy mają być wybrani, miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania kandydatur poselskich według przepisów rozdziału IV d, a wreszcie skład i lokal urzędowy głównej komisji wyborczej. Równocześnie będzie ogłoszony w każdej gminie lub mieście podział danej gminy lub miasta na obwo-

dy głosowania, wyznaczony lokal wyborczy dla każdego obwodu oraz skład i lokal urzędowy oraz godziny urzędowania miejscowych komisji wyborczych.

Ogłoszenie to nastąpić winno w sposób zwykle w danej gminie używany przy ogłaszaniu rozporządzeń.

- Art. 17. W razie zmiany lokalu wyborczego, względnie lokalu urzędowania głównej lub miejscowej komisji wyborczej zmiana ta musi być natychmiast podana do publicznej wiadomości.

b) Komisje wyborcze.

- Art. 18. Dla każdego okręgu wyborczego ustanawia się główną komisję wyborczą, dla każdego obwodu głosowania — miejscową komisję wyborczą. Kontroluje normalne powstanie i funkcjonowanie komisji oraz udziela im instrukcji i komentarzy minister spraw wewnętrznych, od którego postanowień przysługuje im odwołanie się do Sądu Najwyższego. Nadzór nad czynnościami będzie pełnił w każdym okręgu komisarz wyborczy, mianowany przez ministra spraw wewnętrznych i pozostający pod bezpośrednią kontrolą Generalnego Komisarza Wyborczego, mianowanego przez Naczelnika Państwa na wniosek Rady Ministrów.

- Art. 19. Główna komisja wyborcza składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków.

Przewodniczącym głównej komisji jest prezes sądu okręgowego, lub też sędzia przez niego powołany.

- Art. 20. Prezes sądu okręgowego powołuje zastępcę przewodniczącego z grona sędziów.

- Art. 21. Z pozostałych trzech członków głównej komisji wyborczej jednego oraz zastępcę wybiera rada miejska, dwóch zaś i tyluż zastępców zgromadzenie wójtów powiatu, również ze swego grona. *Do zgromadzenia wój-

tów nie mogą należyć wójtowie, mianowani przez b. władze okupacyjne.

W okręgach wyborczych, złożonych z jednego miasta, dwóch członków i ich zastępców wybiera rada miejska, trzeciego związku zawodowe. Sposób powołania tego trzeciego członka i jego zastępcy określi instrukcja ministra spraw wewnętrznych. Na wyborach w Radzie Miejskiej przewodniczy prezes Rady Miejskiej, na zgromadzeniu wójtów — osoba przez zgromadzenie na przewodniczącego powołana.

Art. 22. Wójci i członkowie rady miejskiej będą zawiadomieni o wyborach na trzy dni przed posiedzeniem. W razie niemożności zawiadomienia osobistego, należy wybory ogłosić w dzienniku miejscowym.

Art. 23. Każdy z członków rady miejskiej lub każdy wójt pisze na swej kartce do głosowania jedno nazwisko. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali największą ilość głosów. W razie równości głosów otrzymanych przez poszczególnych kandydatów, rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Art. 24. Przewodniczący zawiadomi zebranych bezzwłocznie o wynikach głosowania i prześle odpis protokołu wyboru z dokładnym adresem wybranych przewodniczącemu głównej komisji wyborczej. Ewentualne protesty przeciwko wyborowi w ciągu czterech dni od dnia głosowania należy wносить do przewodniczącego głównej komisji wyborczej. Protesty rozstrzyga niezwłocznie Sąd Najwyższy. W razie unieważnienia wyboru wójci, ewentualnie rada miejska, przystąpią do ponownych wyborów.

Art. 25. Miejscowa komisja wyborcza składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków; wszystkich powołuje główna komisja wyborcza.

Art. 26. Do powzięcia uchwały w głównej i miejscowej komisji wyborczej niezbędna jest obecność przynajmniej trzech członków.

Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Art. 27. Jeden z członków komisji prowadzi protokoły obrad komisji. Protokoły winny być podpisane przez obecnych na zebraniu członków komisji.

Art. 28. Kandydat na posła nie może brać udziału w pracach komisji wyborczych.

Art. 29. Osoby powołane na członków komisji wyborczych które uchylają się po przyjęciu wyborów od spełnienia swoich obowiązków bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegną karze grzywny od jednej do stu marek, lub od dwóch do dwustu koron; skazanie po raz trzeci powoduje wykreślenie z listy członków komisji.

Kary te na członków miejscowych i głównych komisji wyborczych nakłada komisja główna.

Art. 30. Członkowie głównych i miejscowych komisji wyborczych otrzymują diety. Członkowie urzędujący w miejscu zamieszkania otrzymują dziesięć marek (dwadzieścia koron) dziennie, członkowie urzędujący poza miejscem swego zamieszkania piętnaście marek (trzydzieści koron) dziennie i zwrot kosztów podróży.

c) Sprawdzanie praw wyborczych.

Art. 31. Naczelnik gminy sporządzi w porządku alfabetycznym (według wzoru dodatek № 2) spisy obywateli zamieszkałych w poszczególnych miejscowościach gminy, którzy w dniu ogłoszenia wyborów mają ukończonych lat 21. Do tego spisu dołączy naczelnik gminy spis osób, które nie mają prawa głosowania w myśl art. 5 niniejszej ustawy. W miastach spisy te przygotowuje magistrat według obwodów.

Art. 32. Najpóźniej 20-go dnia od ogłoszenia wyborów naczelnik gminy, względnie burmistrz miasta, spisy te dostarcza komisjom miejscowym.

Art. 33. Natychmiast po otrzymaniu tych spisów komisja miejscowa przystępuje do ich zbadania oraz zatwierdza listę wyborców.

Art. 34. Komisja ma prawo żądać okazania materiałów, na których podstawie sporządzone zostały spisy mieszkańców i udzielania przez naczelnika gminy wyjaśnień.

Art. 35. Komisja miejscowa najpóźniej 25-go dnia od ogłoszenia wyborów przesyła zatwierdzoną przez się listę wyborców głównej komisji wyborczej.

Jednocześnie drugie egzemplarze listy wyborców wyłożone będą do przejrzenia w lokalu Komisji miejscowej na 8 godzin dziennie przez dni pięć.

Art. 36. Każdy obywatel ma prawo wnosić reklamacje przeciwko liście wyborców zarówno o wykreślenie jak i wpisanie na listę siebie lub kogokolwiek.

Reklamacje należy poprzeć dowodami.

Art. 37. Reklamacje mogą być wnoszone piśmiennie lub ustnie do komisji miejscowej, która ustne reklamacje protokuluje.

Reklamacje są uważane za poufne, lecz nie mogą być bezimienne.

Art. 38. Komisja miejscowa zawiadomi piśmiennie osoby, co do których wniesiono reklamacje, o ich wykreślenie najpóźniej nazajutrz po otrzymaniu reklamacji. W zawiadomieniu tem będzie przytoczony art. 39 ordynacji wyborczej.

Art. 39. Osoby, których prawo głosowania podano w wątpliwość, mogą wnosić obronę na ręce komisji miejscowej w przeciągu 3 dni od dnia doręczenia zawiadomienia.

Art. 40. Komisja miejscowa rozstrzyga reklamacje w ciągu 3 dni. Od postanowień komisji miejscowej można się odwołać do komisji głównej za pomocą reklamacji, złożonych do komisji miejscowej w ciągu 48 godzin od daty doręczenia decyzji komisji miejscowej, przeciwreklamacje mogą być składane komisji miejscowej ustnie, do protokołu albo piśmiennie.

Reklamacje o wykreślenia zatrzymuje komisja miejscowa do upływu terminu obrony, poczem wraz z przeciwreklamacjami przesyła głównej komisji Wyborczej.

Art. 41. Komisja główna bada spisy, listy, protesty, reklamacje i przeciwreklamacje, ustala ostatecznie listy wyborców i rozsyła poprawione i podpisane listy komisjom miejscowym najpóźniej w trzydziątym drugim dniu od ogłoszenia wyborów.

Art. 42. Orzeczenia głównej komisji wyborczej mogą być zaskarżone do Sądu Najwyższego tylko z powodu przekroczenia prawa.

d) Zgłaszanie kandydatur poselskich.

Art. 43. Kandydatury poselskie będą zgłaszane piśmiennie na ręce przewodniczącego głównej komisji wyborczej nie później jak dwudziestego czwartego dnia od ogłoszenia wyborów.

Art. 44. Zgłoszenie winno być podpisane łącznie lub na oddzielnych deklaracjach co najmniej przez pięćdziesięciu wyborców, zamieszkałych w okręgu wyborczym.

Art. 45. Zgłoszone listy kandydatów będą oznaczone przez główną komisję wyborczą numerem porządkowym w kolejności ich składania i w tym samym porządku zostaną wydrukowane na afiszach wyborczych.

- Art. 46. Zgłaszający listę kandydatów winni wskazać swego pełnomocnika, uprawnionego wyłącznie do składania w imieniu grupy oświadczeń w sprawie wad zgłoszenia.
- Art. 47. Grupy, które zgłosiły listy kandydatów, mogą przez swoich pełnomocników, wyraźnie do tego w zgłoszeniu upoważnionych, oświadczyć najpóźniej dwudziestego siódmego dnia od ogłoszenia wyborów, że tworzą związek wyborczy, a wówczas będą miały wobec innych grup prawa jednej grupy, a zgłoszenia ich będą stanowiły jedno zgłoszenie.
- Art. 48. W zgłoszeniu kandydaci winni być wymienieni w porządku pierwszeństwa, w jakim wybrani wchodzić do Sejmu.
- Art. 49. W zgłoszeniu powinno być podane imię i nazwisko, zawód, wiek i miejsce zamieszkania każdego kandydata.
- Art. 50. Ta sama osoba może kandydować w wielu okręgach wyborczych.
- Art. 51. Główna komisja wyborcza bada zgłoszenia i oświadczenia, a o dostrzeżonych brakach i wadach zawiadamia właściwego pełnomocnika 28 dnia od ogłoszenia wyborów.
- Art. 52. Jeżeli wady nie zostaną usunięte w przeciągu trzech dni, główna komisja wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia w całości albo nieważność kandydatów, których wady dotyczą.
- Art. 53. W razie zgłoszenia w terminie jednej tylko listy kandydatów, jak również w razie zgłoszenia paru list z ogólną ilością kandydatów nie większą od liczby posłów, przypadającej na dany okrąg, głosowanie nie odbywa się; natomiast główna komisja wyborcza ogłasza o wyborze na posłów kandydatów zgłoszonych.

- Art. 54. W razie zgłoszenia więcej niż jednej listy o łącznej ilości kandydatów większej od liczby posłów, których okręg ma wybrać, komisja główna ogłosi najpóźniej trzydziestego drugiego dnia od ogłoszenia wyborów listy kandydatów — wszystkie równocześnie w kolejnym porządku ich zgłoszenia.

e) Głosowanie.

- Art. 55. Głosowanie rozpoczyna się o godzinie ósmej rano i trwa bez przerwy do godziny dziesiątej wieczorem.
- Art. 56. Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili zakończenia winni być obecni w lokalu wyborczym bez przerwy co najmniej trzej członkowie komisji wyborczej.
- Przewodniczący komisji i członek komisji wybrany do pisania protokołu nie mogą równocześnie oddalić się z lokalu wyborczego.
- Art. 57. Głosowanie raz rozpoczęte nie może być przerwane. Gdyby wskutek siły wyższej czynności wyborcze były wręcz uniemożliwione, komisja wyborcza może przedłużyć głosowanie o kilka godzin lub odroczyć do dnia następnego.
- Art. 58. W razie przerwania głosowania komisja wyborcza winna opieczętować akta wyborcze i urnę wyborczą i przechować je pod osobistą odpowiedzialnością przewodniczącego.
- Art. 59. Protokół głosowania winien być spisany według wzoru (patrz dodatek № 4).
- Art. 60. Wyborca po oddaniu głosu winien opuścić lokal. Wstęp do miejsca wyborów mają tylko wyborcy i członkowie komisji, oraz osoby, wskazane w art. 62.

- Art. 61. Osoby, któreby zakłócały spokój albo agitowały, przewodniczący może usunąć z lokalu wyborczego, w razie zaś usiłowania ponownego wejścia skazać je na grzywnę do stu marek (dwieście koron).
- Art. 62. Prawo obecności w lokalu wyborczym od chwili rozpoczęcia czynności aż do zakończenia głosowania, mają przedstawiciele grup wyborczych, zgłoszeni przez pełnomocników po jednym do każdej komisji z pośród miejscowych wyborców.
- Art. 63. Przedstawiciela grup wyborczych komisja wyborcza może wydalic z lokalu wyborczego w wypadkach przewidzianych w art. 61 dopiero po bezskuteczności uprzedniego upomnienia. Fakt wydalenia z lokalu wyborczego i powody wydalenia muszą być, zaznaczone w protokule komisji.
- Art. 64. W czasie głosowania nie wolno ani w lokalu wyborczym ani w budynku, w którym się ten lokal znajduje, ani też na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu stu metrów, wygłaszać przemów do wyborców i w jakikolwiek sposób agitować.
- Art. 65. W razie gdyby tłumne zgromadzenie się publiczności tamowało wyborcom dostęp do budynku lub do lokalu wyborczego, przewodniczący komisji poczyni potrzebne zarządzenia, by zapewnić wyborcom swobodny dostęp.
- Art. 66. W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego, oddana będzie do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile.
- Art. 67. Przed rozpoczęciem głosowania komisja i przedstawiciele grup wyborczych powinni się przekonać, czy urna jest próżna. Od tej chwili aż do skończenia głosowania urna w żadnym razie nie może być otwierana.
- Art. 68. Przewodniczący komisji wyborczej może żądać dokumentów od osoby głosującej w celu ustalenia tożsamo-

ści. Od decyzji przewodniczącego można się odwołać do komisji, która orzeka większością głosów ostatecznie. W razie niejednomyslności orzeczenia, należy wnieść to do protokołu. Zarzuty co do tożsamości osoby mogą być wnoszone ustnie lub piśmiennie, ale tylko dopóty, dopóki osoba, o którą chodzi, nie oddała głosu.

Art. 69. Głosowanie odbywa się za pomocą urzędowych kart do głosowania.

Karty muszą być jednakowe w całym okręgu wyborczym.

Na każdej kartce do głosowania wydrukowane są numery porządkowe list kandydatów.

Dodatek № 3 przedstawia wzór karty głosowania.

Karty do głosowania opatrzone są pieczęcią urzędową głównej komisji wyborczej. Karty do głosowania winny być sprzedawane w ciągu 5-ciu dni przed wyborami w wolnym handlu i w lokalu wyborczym po cenie 5 fen. (10 halerzy).

Art. 70. Głosowanie odbywa się w sposób następujący: wyborca, wchodząc do lokalu wyborczego, udaje się do stołu, przy którym siedzi komisja wyborcza, i wymienia swe nazwisko. Po sprawdzeniu przez członka, prowadzącego protokół, czy nazwisko wyborcy znajduje się na liście wyborców, wyborca otrzymuje kopertę do głosowania, wkłada w nią odrazu kartę i, zakleiwszy, wręcza przewodniczącemu komisji. Ten, sprawdzwszy stempel na kopercie, wrzuca ją do urny wyborczej, jednocześnie inny członek komisji obok nazwiska wyborcy czyni adnotację, że głos swój już oddał, poczem wyborca oddala się z sali.

Art. 71. Wypełnienie karty do głosowania odbywa się za pomocą podkreślenia tego numeru listy kandydatów, na który wyborca chce oddać swój głos.

Art. 72. Przewodniczący nie przyjmuje karty do głosowania, którą wyborca pragnąłby oddać bez włożenia jej do koperty urzędowej, również nie przyjmuje kopert, oznaczonych jakimśkolwiek znakiem poza stemplem urzędowym.

Art. 73. Z uderzeniem godziny dziesiątej wieczorem przewodniczący nakazuje zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko wyborcy, którzy jeszcze przed uderzeniem godziny dziesiątej znajdują się w lokalu wyborczym.

Art. 74. Po ogłoszeniu przez przewodniczącego, że głosowanie jest ukończone, przewodniczący pomiesza koperty, złożone do urny wyborczej, poczem liczy je, nie otwierając.

Jednocześnie ustala się na podstawie notatek na liście wyborców liczbę wyborców, którzy głosowali.

Gdyby liczba ta mimo kilkakrotnego liczenia różniła się od liczby kopert, wyjętych z urny, należy to w protokole zaznaczyć, podając okoliczności, mogące wyjaśnić przyczynę niezgodności.

f) Stwierdzenie wyniku głosowania w komisji miejscowej.

Art. 75. Natychmiast po ukończeniu głosowania komisja przystępuje do obliczenia głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów.

Art. 76. Nieważne są: 1) karty do głosowania, włożone nie do urzędownie ostemplowanej koperty lub też koperty oznaczonej znakiem odróżniającym; 2) karty do głosowania nie ostemplowane urzędowym znakiem lub też opatrzone znakiem odróżniającym; 3) karty do głosowania puste; oraz 4) karty do głosowania nie wypełnione w sposób właściwy w myśl art. 71.

Art. 77. Nieważność oddanych kart sprawdza główna komisja wyborcza. Orzeczenie jej sprawdza w razie wniesienia protestu przeciwko wyborowi Sąd Najwyższy.

Art. 78. Karty do głosowania, które na podstawie art. 76 zostały przez komisję miejscową unieważnione, należy oznaczyć numerami porządkowymi i dołączyć do protokołu wraz z kopertami.

Art. 79. Protokół musi być podpisany przez wszystkich członków komisji i przedstawicieli poszczególnych grup wyborców i łącznie z kartami do głosowania oraz z listami wyborców po starannym zapieczętowaniu i ostemplowaniu odesłany natychmiast do głównej komisji wyborczej.

Każdy członek komisji, jeżeli uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością, ma prawo swoje oświadczenie podyktować i załączyć na piśmie do protokołu.

g) Stwierdzenie wyniku głosowania w całym okręgu wyborczym.

Art. 80. Posiedzenie głównej komisji wyborczej w celu ustalenia wyniku głosowania odbywa się najpóźniej na trzeci dzień po głosowaniu w poszczególnych obwodach głosowania. O miejscu i czasie tego posiedzenia powinni być zawiadomieni, co najmniej na 24 godziny przed terminem, członkowie komisji i pełnomocnicy grup wyborczych.

Art. 81. Główna komisja wyborcza po obliczeniu głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów, przystępuje do rozdzielenia mandatów poselskich między poszczególne listy.

Sposób wyliczeń wykazuje dodatek Nr. 5.

Art. 82. Z czynności głównej komisji wyborczej spisuje się protokół. W protokole powinny być umieszczone wszystkie obliczenia, dokonane przy obrachowywaniu głosów.

Art. 83. Po ustaleniu treści protokołu przewodniczący głównej komisji wyborczej ogłasza wynik głosowania i podaje do wiadomości w dzienniku miejscowym lub w inny sposób, używany zwykle w tej miejscowości.

Art. 84. Dla każdego z wybranych posłów przewodniczący głównej komisji wyborczej wystawi bezzwłocznie list wierzytelny, podpisany przez członków komisji wyborczej, a zawierający:

1) nazwę okręgu wyborczego; 2) dzień wyborów; 3) imię i nazwisko, zawód, miejsce zamieszkania i wiek wybranego.

Art. 85. Po wystawieniu listów wierzytelnych protokół zostaje odczytany i podpisany przez członków komisji wyborczej.

Art. 86. Protokół wraz z aktami wyborczymi poszczególnych komisji wyborczych i kartami do głosowania powinien być opieczętowany, opatrzony napisem, oznaczającym zawartość i odesłany do pierwszego prezesa Sądu Najwyższego.

Odpis uwierzytelniony protokołu przewodniczący prześle naczelnikowi kancelarii Izby Poselskiej.

h) Koszta wyborcze.

Art. 87. Wszystkie wydatki połączone z przeprowadzeniem wyborów ponosi państwo, z wyjątkiem kosztu kart do głosowania.

Dostarczenie urny, lokalu, sprzętów i przyborów do pisania dla komisji wyborczej jest obowiązkiem gminy, w obrębie której komisja urzęduje.

ROZDZIAŁ V.

Sprawdzanie ważności mandatów.

- Art. 88. W ciągu 14 dni po ogłoszeniu wyniku głosowania przez główną komisję wyborczą każdy obywatel może wnieść protest przeciwko wyborowi. Protest winien być wniesiony w dwóch egzemplarzach na ręce przewodniczącego głównej komisji wyborczej.
- Art. 89. Przewodniczący głównej komisji wyborczej ogłasza natychmiast w dzienniku urzędowym państwa i w dzienniku miejscowym, że protest został wniesiony, wyznaczając dziesięciodniowy termin do wnoszenia zarzutów przeciwko treści protestu. Przed upływem tych dziesięciu dni wolno każdemu wyborcy przeglądać protest w lokalu komisji i czynić z niego odpisy, poczym protest wraz z zarzutami są przesyłane do Sądu Najwyższego, drugi zaś egzemplarz komisja główna przesyła do kancelarii Sejmu.
- Art. 90. O ważności wyborów zaprotestowanych według art. 88 rozstrzyga Sąd Najwyższy bez kosztów dla stron w przeciągu sześciu miesięcy od dnia wyboru.
- Art. 91. Sąd Najwyższy, działając w charakterze trybunału wyborczego, urzęduje w komplecie trzech członków tego Sądu.
- Art. 92. Sąd Najwyższy jest sądem wyłącznie orzekającym o przekroczeniu prawa przy badaniu protestów wyborczych.
- Art. 93. Jeżeli skutek pogwałcenia obowiązku urzędowego przez członka komisji wyborczej, głosowanie zostało w całości lub w niektórych obwodach głosowania unieważnione, winny może być skazany na zapłacenie kosztów ponownego głosowania lub też części tych kosztów.

Koszta te wpłaci skazany w kwocie przez sąd oznaczonej do kasy państwowej, względnie gminnej. Do orzekania w tych sprawach powołany jest miejscowy sąd pokoju, względnie sąd powiatowy.

Art. 94. Posiedzenia Sądu Najwyższego w sprawach dotyczących wyborów odbywają się publicznie.

Art. 95. Najdalej na siedemnasty dzień po dniu wyborów Sąd Najwyższy sporządzi wykaz wyborów zaprotestowanych i prześle go do prezydium Sejmu.

Art. 96. Ważność wyborów niezaprotestowanych rozważy Sejm najpóźniej w przeciągu dwóch miesięcy. W wypadku zakwestjonowania wyboru posła, mimo braku protestu, Sejm oddaje sprawę do zbadania i rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

ROZDZIAŁ VI.

Utrata i zastąpienie mandatu.

Art. 97. Mandat poselski zostaje unieważniony, jeżeli się okaże, że poseł nie był wybieralny według art. 7 i 8, albo później prawo obieralności utracił.

Art. 98. Sąd Najwyższy może unieważnić wybór:

1) jeżeli zostanie stwierdzone, że w danym okręgu wyborczym mandat poselski został uzyskany przy użyciu przekupstw, wymuszeń, fałszu lub jakichkolwiek podejść;

2) jeżeli w postępowaniu wyborczym przepisy niniejszej ordynacji wyborczej nie były przestrzegane.

Art. 99. Jeżeli ten sam kandydat będzie wybrany więcej, niż w jednym okręgu, powinien oświadczyć, z którego

okręgu wybór przyjmuje, najpóźniej na pierwszym posiedzeniu nowo wybranej Izby. W przeciwnym razie losowanie, dokonane przez marszałka Izby na publicznem posiedzeniu, rozstrzyga, z którego okręgu poseł ma mandat zatrzymać.

Art. 100. W razie unieważnienia wyboru według art. 98, o ile Sąd Najwyższy orzecze, że nie może mieć zastosowania art. 101, Minister Spraw Wewnętrznych zarządzi wybór ponowny w okręgu lub obwodzie, gdzie prawo zostało przekroczone, w ciągu 15 dni od unieważnienia.

Wybór ten może być przeprowadzony przez te same komisje wyborcze i na podstawie tych samych list wyborców, co wybór poprzedni.

Art. 101. W pozostałych wypadkach unieważnienia lub ustania mandatu posła główna komisja wyborcza ogłosi o wstąpieniu na jego miejsce kolejnego kandydata z tej samej listy kandydatów i wystawi mu list wierzytelny.

Spis okręgów wyborczych i ilości mandatów

I. Królestwo Polskie i okręg Białostocki.

	Okręgi wyborcze	Ilość man- datów	Siedziba głównej ko- misji wy- borczej
1	Powiaty: Kalwaryjski, Wyłkowyski, Marjampolski, Władysławowski.	—	
2	„ Suwalski, Sejneński, Augustowski.	4	Suwałki.
3	„ Łomżyński, Szczuczynski, Kolneński, Ostro- łęcki, W. Mazowiecki, Ostrowski.	9	Łomża.
4	„ Mławski, Przasnyski, Ciechanowski, Makow- ski, Pułtowski.	8	Ciechanów.
5	„ Lipnowski, Rypiński.	4	Lipno.
6	„ Płocki, Płoński, Sierpecki.	6	Płock.
7	„ Włocławski, Nieszawski.	6	Włocławek.
8	„ Słupecki, Koniński, Kolski.	7	Konin.
9	„ Łęczycki, Kutnowski, Gostyński.	7	Kutno.
10	„ Kaliski, Turecki.	6	Kalisz.
11	„ Sieradzki, Wieluński.	7	Sieradz.
12	„ m. Łódź.	10	Łódź.
13	„ Łódzki, Łaski, Brzeziński.	10	Łódź.
14	„ Łowicki, Skierniewicki, Rawski, Sochaczewski.	6	Łowicz.
15	„ Grójecki, Błotki, lewy brzeg Warszawskiego	8	Grodzisk.
16	„ m. Warszawa.	16	Warszawa.
17	„ Radzyński, Miński, prawy brzeg War- szawskiego.	7	Mińsk.
18	„ Siedlecki, Węgrowski, Sokołowski.	5	Siedlce.
19	„ Garwoliński, Łukowski.	6	Łuków.
20	„ Białski, Janowski, Radzyński, Włodawski.	6	Biała.
21	„ „ Chełmski, Hrubieszowski, Tomaszowski.	7	Chełm.
22	„ Puławski, Lubartowski, Lubelski.	10	Lublin.
23	„ Janowski, Krasnostawski, Biłgorajski, Za- mojski.	10	Zamość.
24	„ Sandomierski, Opatowski, Hłzecki.	9	Sandomierz.
25	„ Opoczeński, Konecki.	6	Opoczno.
26	„ Kielecki, Włoszczowski, Jędrzejowski.	8	Kielce.
27	„ Stopnicki, Pińczowski.	6	Pińczów.
28	„ Miechowski, Olkusi.	6	Olkusz.
29	„ Będziński, Dąbrowski.	9	Sosnowiec.
30	„ Częstochowski, Radomski.	9	Częstochowa
31	„ Piotrkowski.	5	Piotrków.
32	„ Radomski, Kozienicki.	7	Radom.
33	„ Sokółski, Białostocki.	7	Białystok.
34	„ Bielski.	4	Bielsk.

Spis okręgów wyborczych i ilość mandatów

II. Śląsk Cieszyński.

Numer okręgu wybor- czego	Okręgi wyborcze	Liczba manda- tów	Siedziba głównej Komisji wyborczej
35	Miasto Bielsk i powiat polit. Bielski, Cieszyn i Frysztat bez gmin Orłowej, Dziec- morowic, Pietrwałdu, Łazy, Sucha średnia i dolna, da- lej z żupaństwa Trenczy- ńskiego gminy Czaca, Tur- zówka, Rakowa, Oszczadni- ca, Skalite, Czerne, Olej- na, Szyknowiec, Horzelice, Stanków, Podwysoka, Ma- ków i Wysoka	8	Cieszyn
35a	Miasto Frydek i powiat Fry- dek i gminy pow. Fryszt- ackiego Orłowa, Dziecma- rowice, Pietrwałd, Łazy, Sucha średnia i dolna . . .	3	Frydek

Spis okręgów wyborczych i ilości mandatów.

III. Galicja.

Nr. okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze	Liczba man- datów	Siedziba głów- nej komisji wyborczej
36	Miasto Kraków i pow. polit. Kraków, Podgórze i Wieliczka bez pow. sąd. Dobczyce	8	Kraków.
37	Pow. polit. Chrzanów, Oświęcim i pow. sądowy Biała	5	Oświęcim.
38	Pow. polit. Wadowice, Żywiec i pow. sądowy Kęty	5	Wadowice
39	Pow. polit. Nowy Targ, Limanowa, My- ślenice, pow. sądowy Dobczyce, tudzież z Orawy obszar objęty przez wymienio- ne w dodatku I gminy, ze Spiżu zaś okręgi sądowe Kezmark, Lubowla i Sta- ra Wieś	8	Nowy Targ
40	Pow. polit. Nowy Sącz, Grybów i Gor- lice	5	Nowy Sącz
41	Pow. polit. Jasło, Krosno i Sanok	6	Jasło
42	Pow. polit. Tarnów, Brzesko, Bochnia, Dąbrowa i Pilzno	9	Tarnów
43	Pow. polit. Rzeszów, Strzyżów Ropczyce	6	Rzeszów
44	Pow. polit. Tarnobrzeg, Nisko, Kolbu- szowa i Mielec	6	Tarno- brzeg
45	Pow. polit. Jarosław, Przeworsk i Łań- cut	6	Jarosław
46	Pow. polit. Przemyśl i Brzezów i pow. sąd. Bircza	5	Przemyśl

DODATEK I. Z pow. Trzciańskiego gminy Bereźnica, Biały Potok, Bukowina, Chabówka, Harkubuz, Czymbkowa, Czyżne, Dotów, Stodówka, Jabłonka, Lasek, Lipnica Górna, Lipnica Dolna, Orlewska, Piekietnik, Podskale, Podwiele, Surma, Studzienki, Szulagorsk, Witanowa, Zubrzyce, Zubrzyce górne, Zubrzyce dolne, dalej zaś z pow. Namiestowskiego gminy: Będzików, Czernica, Damałki, Erzedka, Chrustek, Klin Zakamienny, Krusztka, Mętne, Nowoty, Półgórze, Rabcze, Rabczyce, Sydelne, i Wesote.

Numer okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze	Liczba manda- tów okręgu	Siedziba głównej komisji wyborczej
47	Miasto Lwów, pow. sądowy Lwów	6	Lwów
48	Pow. polit. Rawa ruska, Cie- szanów i Jaworów tudzież pow. sąd. Janów	6	Rawa rus.
49	Pow. polit. Sambor, Rudki, Mościska, pow. sąd. Gródek	6	Sambor
50	Pow. polit. Skole, Dolna, Turka, Lisko, Stare Sambor i pow. sąd. Dobromil	9	Skole
51	Pow. polit. Stanisławów, Ka- łusz i Bohorodczany tudzież pow. Nadwórna i Tlumacz bez pow. sąd. Delatyn i Ottynia	9	Stanisławów
52	Pow. polit. Kołomyja, Horoden- ka, Śniatyn, Peczeniżyn, Ko- sow, pow. sąd. Delatyn, Otty- nia	10	Kołomyja
53	Pow. polit. Drohobycz, Stryj, Żydaczów	7	Stryj
54	Pow. polit. Bobrka, Rohatyn, Przemysły i pow. sąd. Winniki i Szczerzec	7	Bobrka
55	Pow. polit. Złoczów, Zborów, Brody i Żałożce	6	Złoczów
56	Pow. polit. Żółkiew, Sokal, Ka- mionka Strum. i Rudziechów	6	Kamionka Strum.
57	Pow. polit. Brzeżany, Podhajce i Buczacz	7	Brzeżany
58	Pow. polit. Tarnopol, Zbaraż i Skalat	6	Tarnopol
59	Pow. polit. Trembowła, Husia- tyn, Czortków, Borszczów i Zaleszczyki	9	Czortków

163

IV. Zabór pruski.

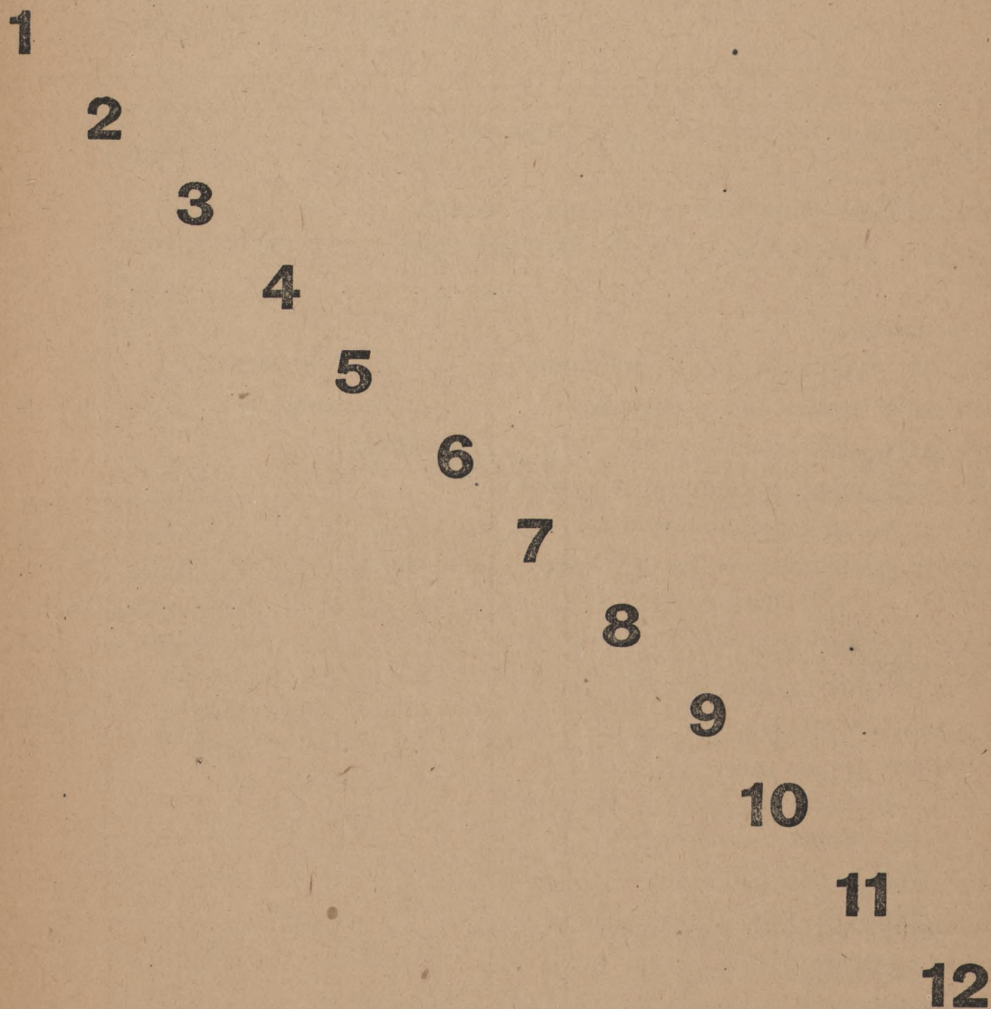
	Okręgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba głównej Komisji wyborczej
60	Powiaty: Kartuski, Pucki, Wejherowski, Kościerski, Stargardzki, Kwidzyński, Sztumski, Grudziądzki, Brodnicki, Swiecki, Chełmiński i Tczewski.	12	Kartuzy
61	„ Ostródzki, Niborski, Olsztyński, Reszelski, Elcki, Lecki, Olecki, Jańsborski, Szczytnieński, Żądzborski, Lubawski i Suski.	12	Olsztyn
62	„ Chojnicki, Tucholski, Bydgoski, Toruński, Wąbrzeski, Szubiński, Wyrzyski, Chodzieski, Czarnkowski, Żniński i Wieleński.	12	Toruń
63	„ Obornicki, Szamotulski, Gnieźnieński, Wągrowiecki, Inowrocławski, Mogilnicki, Poznański, Grodziski, Nowotomyski, Międzychodzki, Strzelneński i Skwierzyński.	13	Poznań
64	„ Międzyrzecki, Babimojski, Kościański, Smigielski, Gostyński, Rawicki, Leszczyński, Wschowski, Środzki, Śremski, Jarociński, Pleszewski, Ostrowski, Ostrzeszowski, Odolanowski, Krotoszyński i Koźmiński, Witkowski, Wrześnieński i Kępnowski.	12	Gostyń
65	„ Kluczborski, Oleski, Opolski, Kozielski, Strzelecki, Prudnieki, Głupczycki, Namysłowski i Sycowski.	13	Opole
66	„ Tesko-Gliwicki, Lubliniecki, Bytomski, Królewska Huta, Tarnogórski.	9	Bytom
67	„ Katowicki, Zaborski, Pszczyński, Rybnicki i Raciborski.	11	Katowice
68	„ Elbląski, Malborski, Gdański i m. Gdańsk.	8	Gdańsk
69	„ Łębarski, Słupski, Bytowski, Człuchowski, Złotowski i Wałecki.	7	Złotów
70	„ Grotkowski, Niemodliński i Niski.	3	Nissa

Lista wyborców do Izby Poselskiej

z obwodu głosowania z okręgu wyborczego

Numer porządkowy	Nazwisko w porządku alfabetycznym	Imię	Data urodz. Wiek	Zawód	Adres Miejsce stałego zamieszkania	Otrzymał kopertę	Oddał kartkę głosowania
1	A		54	piekarz		+	+
2	A		27	rolnik			
3	A		39	kowal			
..	..						
..	..						
..	..						
51	B						
52	B						
53	B						
..	..						
..	..						
101	C						
102	C						
103	C						
..	..						
..	..						
151	D						
152	D						
153	D						
..	..						
..	..						
201	E						
202	E						
203	E						
..	..						
..	..						
..	..						

Wzór przykładowy karty do głosowania.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

Protokół głosowania.

W obwodzie głosowania okręgu wyborczego
Działo się dnia r. w lokalu miejscowej Komisji wybor-
czej w

Obecni członkowie Komisji Wyborczej:

Przewodniczący

Prowadzący protokół

Członkowie

Mąż zaufania

Przy udziale przedstawicieli grup wyborczych

Otwarcie głosowania nastąpiło o godz. 8 rano.

W trakcie głosowania usunięto przedstawicieli grup wyborczych

z powodu

w trakcie obliczania głosów usunięto z powodu

Głosowanie przerwano z powodu na czas od do

Głosowanie skończono o godz. wieczorem.

Ilość głosujących wyborców wynosiła

Ilość kartek znalezionych w urnie

Niezgodność ilości głosujących kartek głosowania tłumaczy się

Kartek unieważniono

W tym z powodu wad koperty Nr. Nr.

Przypadło kartek:

Na listę 1

" " 2

" " 3

Obliczanie głosów skończono o godz.

Przewodniczący Komisji miejscowej

Prowadzący protokół

Członkowie

Przedstawiciele grup wyborczych

Szczegóły obliczeń głosowania.

Przypuśćmy, że okrąg wyborczy wysłał 18 posłów. List kandydatów na posłów zgłoszono pięć. Pierwsza lista zawiera 10-ciu kandydatów, druga — pięciu kandydatów, trzecia—pięciu kandydatów, czwarta—trzech kandydatów, wreszcie piąta lista zawiera dwóch kandydatów.

Lista pierwsza, czyli oznaczona numerem 1-ym, otrzymała głosów 89,964; lista Nr. 2 otrzymała 59,389 głosów; lista Nr. 3 otrzymała 32,383 głosy, lista Nr. 4 otrzymała 24,185; wreszcie lista Nr. 5 otrzymała 10,178 głosów.

Aby otrzymać dzielnik wyborczy dzielimy te liczby przez 1, 2, 3 i t. d. Uwidocznili to przykład następujący:

	1	2	3	4	5
Dzielimy przez 1	89 964 ¹	59 389 ²	32 383 ⁴	24,185 ⁷	10,178
" " 2	44,982 ³	29,694 ⁶	16,191 ¹¹	12,092 ¹⁵	
" " 3	29,988 ⁵	19,796 ⁹	10,794 ¹⁸	8,061	
" " 4	22,491 ⁸	14,847 ¹³	8,095		
" " 5	17,992 ¹⁰	11,877 ¹⁶			
" " 6	14,994 ¹²	9,898			
" " 7	12,852 ¹⁴				
" " 8	11,245 ¹⁷				
" " 9	9,996				

Z otrzymanych przez ten podział liczb szeregujemy liczby według wielkości, poczynając od najwyższej, a kończąc na osiemnastej z kolei, gdyż dany okrąg wyborczy wybiera 18-stu posłów.

Ostatnia, czyli osiemnasta liczba nazywa się dzielnikiem wyborczym („le diviseur électoral”). Ile razy dzielnik wyborczy pomieści się w liczbie głosów oddanych na poszczególną listę, tyle mandatów otrzyma lista. Dzielnik wyborczy w danym przykładzie wynosi 10,794, bowiem zaczawszy szeregować od 89,964 na osiemnastym miejscu otrzymamy 10,794.

Wobec tego lista Nr. 1 otrzyma 8 mandatów, gdyż 89,964 :

10,794=8 z resztą 3,612.

" " 2 " 5 mandatów, gdyż 59,389 :

10,794=5 z resztą 5,419.

" " 3 " 3 mandaty, gdyż 32,383 :

10,794=3 z resztą 1.

" " 4 " 2 mandaty, gdyż 24,185 :

10,795=2 z resztą 2,597.

" " " " 0 mandatów, gdyż 10,178 :

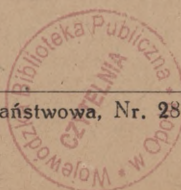
10,794=0 z resztą 10,178.

Tę samą manipulację uwidoczni jeszcze wyraźniej kolejne zszeregowanie dzielników, a łącznie z tem podział mandatów między poszczególne listy.

Z listy Nr. 1 wzięty dzielnik 89,964. Mandat I przypadł liście Nr. 1.

"	"	"	2	"	"	59,389.	"	II	"	"	"	2.
"	"	"	1	"	"	44,982.	"	III	"	"	"	1.
"	"	"	3	"	"	32,383.	"	IV	"	"	"	3.
"	"	"	1	"	"	29,983.	"	V	"	"	"	1.
"	"	"	2	"	"	29,694.	"	VI	"	"	"	2.
"	"	"	4	"	"	24,185.	"	VII	"	"	"	4.
"	"	"	1	"	"	22,491.	"	VIII	"	"	"	1.
"	"	"	2	"	"	19,796.	"	IX	"	"	"	2.
"	"	"	1	"	"	17,992.	"	X	"	"	"	1.
"	"	"	3	"	"	16,191.	"	XI	"	"	"	3.
"	"	"	1	"	"	14 994.	"	XII	"	"	"	1.
"	"	"	2	"	"	14 847.	"	XIII	"	"	"	2.
"	"	"	1	"	"	12,852.	"	XIV	"	"	"	1.
"	"	"	4	"	"	12,092.	"	XV	"	"	"	4.
"	"	"	2	"	"	11,877.	"	XVI	"	"	"	2.
"	"	"	1	"	"	11,245.	"	XVII	"	"	"	1.
"	"	"	3	"	"	10,794.	"	XVIII	"	"	"	3.

Gdyby zamiast podanych przez nas liczb, przypadających na poszczególne listy kandydatów zdarzyło się, że na listę Nr. 1 padło 80,000 głosów; na listę Nr. 2 — 60,000 głosów; na listę Nr. 3 — 30,000 głosów; na listę Nr. 4 — 20,000 głosów oraz na listę Nr. 5 — 10,000 głosów — wówczas dzielnik wyborczy wynosiłby 10,000. Liczbę tę, t. j. 10,000, odnaleźlibyśmy na 8-em miejscu listy Nr. 1, na 6-em miejscu listy Nr. 2, na 3-iem miejscu listy Nr. 3, na 2-iem miejscu listy Nr. 4 oraz na 1-om miejscu listy Nr. 5. Tymczasem piętnaście, mandatów byłoby już obsadzonych, pozostało zaś do obsadzenia tylko trzy a jednakowych dzielników jest pięć. W podobnym więc wypadku przyznajemy mandaty tym listom, które otrzymały największą ilość głosów, a więc listom Nr. 1, Nr. 2 i Nr. 3; listy Nr. 4 i 5 mandatu tego nie otrzymałyby. W końcowym więc rezultacie lista Nr. 1 otrzymałaby 8 mandatów, lista Nr. 2 — 6 mandatów, lista Nr. 3 — 3 mandaty, lista Nr. 4 — 1 mandat, lista Nr. 5 — nie otrzymałaby żadnego mandatu.

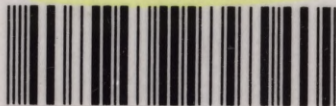
¹ 80000	² 60000	⁴ 30000	⁷ 20000	¹⁶ 10000
³ 40000	⁵ 30000	¹⁰ 15000	¹⁴ 10000	5000
⁶ 26666	⁸ 20000	¹⁵ 10000	¹¹ 6666	3333
⁹ 20000	¹² 15000	¹⁷ 7500	¹³ 5000	2500
¹⁰ 16000	¹⁴ 12000	6000	4000	2000
¹¹ 13333	10000	5000	3333	1666
¹² 11428	8578	4285	2857	1428
10000	7500			

1 80000	1	80000	1	T	8
2 60000	2	60000	2	<u>T</u>	6
3 40000	3	40000	1	<u>T</u>	3
4 30000	4	30000	2	<u>II</u>	3
5 26666	5	30000	3	<u>IV</u>	1
6 20000	6	26666	1		
7 16000	7	20000	1		
8 15000	8	20000	2		
9 13333	9	20000	4		
10 12000	10	16000	1		
11 11428	11	15000	2		
12 10000	12	15000	3		
		13333	1		
		12000	2		
		11428	1		
		10000	1		
		10000	2		
		10000	3		

Wzrost	Wzrost	Wzrost
Wzrost	Wzrost	Wzrost
54000	16000	28000
27000	5000	14000
18000	5333	9333
135000	4000	7000
108000	3200	

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM 313572

000-313572-00-0

20-

54000 + 12000 = 66000

46000 + 20000 = 66000

66000 44000

33000 22000

22000 14666

16500 11000

132000 88000

11000